

Från:

Ärende:

Ändringsföreskrift certifiering pannoperatörer Arbetsmiljöverket

Datum:

den 20 december 2023 15:38:45

Bilagor:

[~ 2022_029210-14 Missiv 2022-029210_5680926_2_1.pdf](#)
[2022_029210-16 Bilaga 1 Sändlista remissförslag 2022_5680992_4822190_0.pdf](#)
[2022_029210 Ändringsföreskrift certifiering pannoperatör AFS 2017_3_5680989_4822187_0.pdf](#)
[2022_029210-17 Konsekvensutredning Pannoperatörer AFS2017_3.pdf](#)

Du får inte e-post ofta från jonna.tilegrim@av.se. [Se varför det här är viktigt.](#)

Hej!

Ni får härmed tillfälle att yttra er över bifogade förslag om ändring i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2017:3) om användning och kontroll av trycksatta anordningar.

Vi önskar att motta ert yttrande från via e-post arbetsmiljoverket@av.se senast den 2 februari 2024.

Med vänlig hälsning,

Jonna Tilegrim

Verksamhetsutvecklare

Arbetsmiljöverket

Avdelningen för regler, marknadskontroll och internationella frågor

Box 9082

171 09 Solna

Växel: 010-730 90 00

Telefon: 010-730 97 62

Arbetsmiljoverket@av.se

www.av.se

Vår vision: Ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av jobbet

Behandling av personuppgifter. Arbetsmiljöverket är personuppgiftsansvarig för behandlingen av personuppgifter i myndighetens e-postkommunikation. Arbetsmiljöverket behandlar personuppgifter i inkommande och utgående e-post för att uppfylla myndighetens skyldighet att vara tillgänglig för kontakter med enskilda samt för att registrera och arkivera allmänna handlingar. Uppgifterna kan därutöver komma att behandlas för de olika ändamål som meddelandet ger upphov till. För ytterligare information om Arbetsmiljöverkets behandling och dina rättigheter som registrerad, vänligen gå till: www.av.se.

ARBETSMILJÖ
VERKET

REMISS

Datum
2023-12-19

Vår beteckning
2023/029210

Sid
1 (2)

Enheten för användarregler
Niclas Nyberg, 010-730 90 00
arbetsmiljoverket@av.se

Förslag om ändring i föreskrifterna om Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2017:3) om användning och kontroll av trycksatta anordningar.

Ni får härmed tillfälle att yttra er över bifogade förslag om ändring i
Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2017:3) om användning
och kontroll av trycksatta anordningar.

Remisshandlingarna finns också tillgängliga på Arbetsmiljöverkets webbplats
([av.se](https://www.av.se)) – Om oss – Regel- och föreskriftsarbete – Pågående föreskriftsarbete.

Eventuella synpunkter ska ha kommit till Arbetsmiljöverket senast den 2
februari 2024.

Synpunkter önskar vi få med e-post under adress: arbetsmiljoverket@av.se.
E-post ska helst inte sändas till enskilda handläggares e-postadress.

För eventuella frågor kan ni kontakta Niclas Nyberg 010 730 90 00
niclas.nyberg@av.se

Håkan Olsson
Vikarierande generaldirektör

Niclas Nyberg
Tf. enhetschef

Bilagor:

1. Sändlista
2. Förslag till föreskrifter och allmänna råd
3. Konsekvensutredning

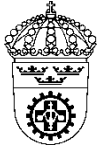

Enheten för användarregler
Niclas Nyberg, 010-730 90 00
arbetsmiljoverket@av.se

Bilaga 1 Sändlista remissförslag 2022/029210

Mottagare

Svenskt näringsliv
Gröna arbetsgivare
LO
GK-facken
Dekra
Kiwa
RISE
P&L
Comply Nordic
Krematorieförbundet
Ånghistoriskt nätverk
Museibanornas riksorganisation
Sveriges ångbåtsförening

Användning och kontroll av trycksatta anordningar

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om ändring i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (2017:3) om användning och kontroll av trycksatta anordningar

Arbetsmiljöverkets författningssamling

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om ändring i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (2017:3) om användning och kontroll av trycksatta anordningar;

AFS 2023:XX

Utkom från trycket
den xx xxxx 2023

beslutade den XX xxx xxxx

Arbetsmiljöverket föreskriver med stöd av 18 § arbetsmiljöförordningen (1977:1166) att 6 kap. 4-5 §§ 7 kap 1 § 5 § bilaga 2 i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (2017:3) om användning och kontroll av trycksatta anordningar ska ha följande lydelse

Innehåll

7 kap. Kontroll- och certifieringsorgan 23

Bilaga 2 Certifiering av pannoperatörer som ska övervaka panna
i klass A eller B 29

Bilaga 2 Upphävd.

6 kap. Övervakning av pannor.

Villkor för driftsättning av pannor i klass A eller B (AFS 2019:1)

~~4 § Arbetsgivaren ska se till att kompetensen hos minst en av de som deltar i övervakningen av en panna i klass A eller B har bedömts överensstämma med kraven för pannoperatör i bilaga 2. Bedömningen ska vara utförd av ett certifieringsorgan. Om pannoperatören har sådana yrkeskvalifikationer som ska erkännas enligt 10–11 §§ i lag (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer så behövs ingen bedömning av ett certifieringsorgan enligt första stycket. Arbetsgivaren ska dessutom se till att pannoperatören får de kompletterande kunskaper och färdigheter som drift av den specifika pannan kräver.~~

4§ Arbetsgivaren ska se till att pannoperatören har de dokumenterade teoretiska och praktiska kunskaper som behövs för att övervaka pannor i klass A eller B på ett säkert sätt. Pannoperatören ska ha tillgång till aktuella driftsinstruktioner om anläggningen.

5 § En arbetsgivare som låter pannoperatör övervaka en panna i klass A eller B ska dokumentera uppdraget. Dokumentet ska

1. identifiera den pannoperatör som har uppdraget,
2. upplysa om vilka uppgifter som ingår uppdraget, och
3. ange hur arbetsgivaren säkerställt att 4 § är uppfylld. På ett gemensamt arbetsställe ska den samordningsansvariga arbetsgivaren ha rutiner för att säkerställa att den som övervakar en panna har ett dokument enligt första stycket från sina respektive arbetsgivare. Arbetsgivaren ska en gång per kalenderår ge certifieringsorganet kopior av det dokumenterade uppdraget, som en bekräftelse av att pannoperatörerna övervakar pannor som motsvarar certifikatens kategori.

7 kap. Kontroll- och certifieringsorgan

1 § Kontroll enligt 3 kap. 6 § andra stycket och 7 § samt 5 och 6 kap. ska utföras av organ som ackrediterats för sådan kontroll enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93, eller den som uppfyller motsvarande krav enligt bestämmelser i ett annat land i Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller Turkiet. ~~Certifiering enligt 6 kap. 4 § första stycket ska utföras av ett organ som ackrediterats för sådan certifiering enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93, eller den som uppfyller motsvarande krav enligt bestämmelser i ett annat land i Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller Turkiet~~

Samarbete med föreskrivande myndighet

5 § ~~Ett kontroll- eller certifieringsorgan som inte är ackrediterat av Swedac och som avser att utföra kontroller eller certifiering enligt föreskrifterna ska anmäla detta till Arbetsmiljöverket. Ackrediteringsbeviset eller motsvarande bevis som styrker kontroll- eller certifieringsorganets behörighet ska bifogas till anmälan. Efter det att Arbetsmiljöverket har bekräftat att anmälan gjorts enligt första stycket får kontroll- eller certifieringsorganet utföra kontroll eller certifiering. Kontroll- och certifieringsorgan som utför kontroll eller certifiering ska medverka vid samråd som Arbetsmiljöverket kallar till och vid dessa möten rapportera utfall av kontroll eller certifiering.~~

Certifiering av pannoperatörer som ska övervaka panna i klass A eller B

1. Kategorier

Certifikat för pannoperatörer som övervakar pannor, utfärdas i fyra olika kategorier enligt tabell 1.

Pannor klassificeras som klass A eller B enligt 6kap 4 §.

Tabell 1

Kategori 1	Övervakning av pannor där värme kan ackumuleras i farlig mängd och pannor med effekt över 2 000 kW som är: 1. Panna där olja som är varmare än 110 °C är värmebärare. 2. Panna där vattenånga upphettas över mättningstemperaturen.
Kategori 2	Övervakning av pannor klass B där värme kan ackumuleras i farlig mängd.
Kategori 3	Övriga pannor i klass A.
Kategori 4	Övriga pannor i klass B

Den som har ett certifikat för övervakning av pannor i kategori 1 får även övervaka pannor i kategori 2, 3 och 4. Den som har ett certifikat för övervakning av pannor i kategori 2 eller 3 får även övervaka pannor i kategori 4.

2 Certifikatets innehåll

Certifikatet ska innehålla minst följande information:

1. Namnet på certifieringsorganet.
2. Pannoperatörens fullständiga namn.
3. Ett certifikatsnummer och sista giltighetsdatum.
4. Personalcertifikatets kategori enligt tabell 1.
5. Datum för utfärdande och utfärdarens namnteckning.

3 Färdigheter och kunskap

Vid certifiering ska certifieringsorganet låta operatören självständigt redovisa sina kunskaper vid ett teoretiskt prov. Provets resultat ska visa att operatören uppfyller kraven i tabellen nedan.

3. Färdigheter och kunskap

Vid certifiering ska certifieringsorganet låta operatören självständigt redovisa sina kunskaper vid ett teoretiskt prov. Provets resultat ska visa att operatören uppfyller kraven i tabellen nedan.

Färdighet eller kunskap	Kategori			
	1	2	3	4
Ha kunskaper om kraven för pannor i dessa föreskrifter:	×	×	×	×
Fortlöpande tillsyn				
Pannans livslängd				
Kontroll				
Övervakning				

AFS 2023:xx

Färdighet eller kunskap	Kategori			
	1	2	3	4
Känna till de grundläggande principerna bakom pannor: termodynamik, överhettning och fasomvandling.	✗	✗	✗	✗
Kunna ISO-standardenheter för temperatur, tryck, massa, densitet och energi.	✗	✗	✗	✗
Kunna beskriva hur pannan och de huvudkomponenter som är förbundna med pannan fungerar.	✗	✗	✗	✗
Ha grundläggande kunskaper om de risker som finns vid start och stopp av en panna.	✗	✗	✗	✗
Ha grundläggande kunskaper om de risker som finns med eldning av olika bränslen.	✗	✗	✗	✗
Kunna beskriva och förstå en pannas övervaknings- och säkerhetsutrustning, varför de finns, hur de fungerar och vilka åtgärder som ska vidtas när de aktiveras.	✗	✗	✗	✗
Ha kunskaper om de nödsituationer som kan uppkomma vid användning av pannor och hur en pannoperatör ska agera vid dessa nödsituationer.	✗	✗	✗	✗
Känna till krav vid ständig och periodisk övervakning.	✗	✗	✗	✗
Ha kunskaper om egenskaper hos ånga samt vatten och olja som hanteras över 110°C.	✗		✗	
Veta vilka särskilda risker som finns vid eldning av pannor där restvärme kan ackumuleras i farlig mängd och hur dessa risker förebyggs.	✗	✗		
Veta hur de styr- och reglersystem som säkerställer att pannan hålls inom tillåtna värden fungerar.	✗	✗		
Känna till vad som skiljer säkerhetsrelaterade och säkerhetskritiska larm från övriga larm.	✗	✗		

Allmänna råd: Exempel på "huvudkomponenter" som är förbundna med pannan är bränsleinmatning, eldstad, överhettare, matarvattensystem och rökgasrening.

4. Certifikatets giltighetstid

Certifieringen upphör att gälla fem år efter det datum då certifikatet utfärdades, såvida inte en förnyad bedömning föranleder utfärdandet av ett nytt certifikat enligt punkt 3 i denna bilaga.

5. Grunder för att återkalla certifikat

Certifieringsorganet kan återkalla ett certifikat, om en panno-
peratör

1. inte har övervakat en panna under det senaste kalenderåret,
2. har visat oaktsamhet i samband med en olycka eller ett tillbud med en övervakad panna, eller
3. på annat sätt har visat sig vara olämplig för arbetet.

AFS 2023:xx

-
1. Denna författning träder i kraft den XX Juni 20xx

Håkan Olsson

Niclas Nyberg

ARBETSMILJÖ
VERKET

Konsekvensutredning av förslaget till ändringsföreskrifter i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2017:3) om användning och kontroll av trycksatta anordningar

Innehåll

Bakgrund	3
1. Beskrivning av problemet	4
1.1. Reglerna	5
1.2 Beskrivning av lösningar	7
2. Bemyndiganden	8
3. Föreskrifternas överensstämmelse med EU-anslutningen	8
3.1 Redovisning av lösningar från andra europeiska länder	8
4. Vilka som berörs av regleringen	10
4.1 Pannoperatörer	10
4.1.1. Antalet utfärdade certifikat av certifieringsorganen	11
4.2. Certifieringsorganen	11
5. Beskrivning av förslaget och dess konsekvenser	12
5.1. Alternativ 1 - låta kraven om ackrediterad certifiering träda ikraft	13
5.1.1. Sammanställning av kostnader	14
Kostnader för pannoperatörers arbetsgivare	14
Kostnader för certifieringsorganen	15
5.2. Alternativ 2 - upphäva bestämmelserna om certifiering av pannoperatörer	16
5.2.1. Olycksstatistik	16
5.3. Alternativ 3 - låta bestämmelser som gällde för pannoperatörer innan AFS 2017:3 fortsätta att gälla	18
5.4. Alternativ 4 - skapa ett nytt regelverk	18
5.5. Det föreslagna regleringsalternativet	18
6. Tidpunkten för ikraftträdande	19
7. Informationsinsatser	19
Sammanfattning	20

Bakgrund

Arbetsmiljöverket (AV) tog fram nya föreskrifter för användning och kontroll av trycksatta anordningar 2017. I den nya föreskriften slogs följande föreskrifter samman:

- Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2005:3) om besiktning av trycksatta anordningar,
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2002:1) om användning av trycksatta anordningar,
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2005:2) om tillverkning av vissa behållare, rörledningar och anläggningar samt
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2001:4) om gasflaskor,

för att på så sätt ha hela regelverket i en föreskrift. Det slutliga resultatet blev Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2017:3) om användning och kontroll av trycksatta anordningar.

Syftet med föreskrifterna är att förebygga ohälsa och olycksfall vid viss användning av trycksatta anordningar genom att precisera och komplettera Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2006:4) om användning av arbetsutrustning. Föreskrifterna gäller vid användning och kontroll av trycksatta anordningar. De innehåller nationella regler för ackrediterad certifiering av pannoperatörer i 4 kategorier.

Skillnaden mot de tidigare reglerna i AFS 2002:1 är att kravet på dokumenterad kunskap skärptes från att pannoperatörer skulle ha den utbildning som behövdes för att en säker drift skulle kunna upprätthållas, till att kunskaperna hos minst en av operatörerna skulle visas genom certifiering av ett ackrediterat certifieringsorgan enligt EN-ISO 17024. Syftet med ändringen var enligt konsekvensutredningen (diarienummer 2014/101839¹) att grundläggande teoretiska kunskaper skulle säkerställas genom ett certifieringssystem. En certifiering av pannoperatörer genom ett ackrediterat certifieringsorgan skulle skapa enhetlighet för utbildningskravet och förenkla bedömningen av kunskap hos pannoperatörer. Kravet på kunskap för de som övervakar pannor har funnits sedan tidigare. Detsamma gäller kravet på dokumentation av kunskapen.²

Föreskrifterna (AFS 2017:3) trädde ikraft den 1 december 2017, men kraven om certifiering för övervakning av pannor hade ett annat ikraftträdandedatum. Enligt

---

¹ *Konsekvensutredning avseende förslag till nya föreskrifter för användning och kontroll av trycksatta anordningar*, Arbetsmiljöverket, 2017, diarienummer 2014/101839.

² 13 § i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om användning av trycksatta anordningar samt allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna (AFS 2002:1).

punkt 4 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna skulle bestämmelserna för övervakning av pannor i kategori 1 och 2 om certifiering i 6 kap. 4 § första stycket enligt bilaga 2 börja gälla först tre år efter att föreskrifterna trädde i kraft, det vill säga den 1 december 2020. För övervakning av pannor i kategori 3 och 4 skulle bestämmelserna om certifiering börja gälla fem år efter ikraftträdande, det vill säga den 1 december 2023 enligt samma bilaga.

Med anledning av coronapandemin beslutade Arbetsmiljöverket att skjuta upp ikraftträdandet av bestämmelserna för pannorna i kategori 1 och 2, så att de började gälla den 1 december 2022. Detta skedde genom Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2020:10) om ändring i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (2017:3) om användning och kontroll av trycksatta anordningar.

Efter synpunkter från branschorganisationer och andra aktörer med intresse i frågan³ beslutade Arbetsmiljöverket att se över bestämmelserna för övervakning av pannor i kategori 1-4 enligt bilaga 2. Genom Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2022:2) får ikraftträdandet följande lydelse:

"För övervakning av pannor i kategori 1 - 4 enligt bilaga 2 börjar bestämmelserna om certifiering i 6 kap. 4 § första stycket gälla 1 december 2025".

I denna konsekvensutredning redovisar vi närmare hur kostnaderna för certifiering av pannoperatörer blivit i praktiken.

1. Beskrivning av problemet

Kravet på certifiering av pannoperatörer av certifieringsorgan har mött kritik. Efter kommunikation med arbetsmarknadens parter och certifieringsorganen⁴ kan Arbetsmiljöverket konstatera att bestämmelserna om ackrediterad certifiering av pannoperatörer, som skulle leda till en enhetlig bedömning av kunskaper, i praktiken har blivit svårare att efterleva än vad vi hade kunnat förutse. Ungefär hälften av pannoperatörerna som skriver kunskapsprovet underkänns vid första försöket. Det har

---

³ Svenskt Näringsliv, Gröna Arbetsgivare, LO och GK facken, SKKF krematorieförbundet Museiföreningar och Energiföretag

⁴ Begäran om ändring 2022/029210-1, Skrivelse angående regler 2022/029210-2, Möte regeringskansliet 2022/029210-3, Mötesanteckningar samverkansmöte SvN 2022/029210-4, skrivning fr certifieringsorgan 2022/029210-5, Skrivelse AV Swetic 2022/029210-9, Utredning kravet på certifiering Trinovo 2022/029210-10, SKKF brev till arbetsmiljöverket, Samverkan MRO 2023/026597-2, Skrivelse Swetic2023/034763.

också förkommit indikationer på varsel om uppsägning till följd av att pannoperatörer inte klarar det teoretiska provet och därmed riskerar att hamna utanför arbetsmarknaden. Certifieringen har också blivit dyrare än vad som beräknats i konsekvensutredningen 2014/101839. Det finns därför grund för att se över bestämmelserna för certifiering av pannoperatörer.

1.1. Reglerna

Direktivet om tryckbärande anordningar⁵, som är införlivat i svensk rätt genom Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2016:1) om tryckbärande anordningar⁶, gäller konstruktion, tillverkning och bedömning av överensstämmelse för tryckbärande anordningar och aggregat vars högsta tillåtna tryck, PS, är högre än 0,5 bar. Direktivet är ett produktdirektiv och reglerar tillverkningen, men inte användningen av trycksatta anordningar.

Däremot ställer direktivet om arbetsutrustning⁷ minimikrav för säkerhet och hälsa vid arbetstagares användning av arbetsutrustning i arbetet. En arbetsutrustning enligt direktivet är varje maskin, apparat, verktyg eller installation som används i arbetet.

Artikel 9 i direktivet om arbetsutrustning ställer följande krav:

Utöver vad som sägs i artikel 12 i direktiv 89/391/EEG, ska arbetsgivaren vidta de åtgärder som är nödvändiga för att

- a) de personer, som ska använda en arbetsutrustning, ska få **tillräcklig utbildning**, som också behandlar alla de risker som kan vara förknippade med användningen av arbetsutrustningen,*
- b) de personer, som nämns i artikel 6 b, ska få den särskilda utbildning som behövs."*

---

⁵ Europaparlamentets och Rådets direktiv 2014/68/EU av den 15 maj 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av tryckbärande anordningar

⁶ I direktiv 2014/68/EU definieras tryckbärande anordning som tryckkärl, rörledning, säkerhetsutrustning och tryckbärande tillbehör, i förekommande fall även sådana element som är sammanfogade med tryckbärande delar, såsom flänsar, stutsar, kopplingar, bärelement och lyftöglor. Tryckkärl i sin tur definieras som behållare som konstruerats och tillverkats för att innehålla fluider under tryck, inkluderande till behållaren direkt sammanfogade delar fram till anslutningspunkten till annan anordning. Ett tryckkärl kan innehålla ett eller flera rum. Tryckkärl är alltså ett samlande begrepp för tryckbärande och trycksatta anordningar. Det kan röra sig om allt från tryckluftsbhållare och varmvattenberedare till processindustrier.

⁷ Europaparlamentets och Rådets direktiv 2009/104/EG av den 16 september 2009 om minimikrav för säkerhet och hälsa vid arbetstagares användning av arbetsutrustning i arbetet (andra särdirektivet enligt artikel 16.1 i direktiv 89/391/EEG)

Artikel 6 i direktivet om arbetsutrustning ställer krav på arbetsutrustning med speciella risker:

"När användningen av arbetsutrustning kan medföra en speciell risk för arbetstagarnas säkerhet och hälsa, ska arbetsgivaren vidta de åtgärder som behövs så att

- a) endast de personer som har till uppgift att sköta arbetsutrustningen, får använda den,*
- b) de personer som tas i anspråk vid reparation, ändring, service och underhåll är särskilt utsedda för detta."*

I artikel 9 punkt a) i direktivet ställs alltså krav på tillräcklig utbildning för hantering av utrustning. Däremot ställs inga detaljkrav på vad utbildningen ska innehålla eller några krav på certifiering av utbildningen.

Trycksatta anordningar är ett exempel på arbetsutrustning och användning av dem kan innebära särskilda risker. I direktivet om arbetsutrustning finns inte särskilda bestämmelser för just trycksatta anordningar.

I svensk rätt finns motsvarande krav i 3 kapitel 3 § Arbetsmiljölagen (AML) som har följande lydelse: *"Arbetsgivaren skall se till att arbetstagaren får god kännedom om de förhållanden, under vilka arbetet bedrivs, och att arbetstagaren upplyses om de risker som kan vara förbundna med arbetet. Arbetsgivaren skall förvissa sig om att **arbetstagaren har den utbildning som behövs** och vet vad han har att iaktta för att undgå riskerna i arbetet. Arbetsgivaren skall se till att endast arbetstagare som har fått tillräckliga instruktioner får tillträde till områden där det finns en påtaglig risk för ohälsa eller olycksfall."*

Enligt lagen gäller alltså kravet på **behövlig utbildning** för alla arbetstagare i Sverige. Direktivets bestämmelser kan därför redan anses vara gällande i svensk rätt. Kravet är emellertid mycket allmänt och svårbedömt, vilket har lett till bland annat det aktuella förtydligandet om kravet på kunskap hos just pannoperatörer i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2017:3). om användning och kontroll av trycksatta anordningar. Eftersom direktivet om arbetsutrustning är ett så kallat minimidirektiv, är nationella krav som innebär ett mer långtgående skydd för arbetstagare tillåtna. Föreskriftens certifieringskrav är ett exempel på en sådan bestämmelse, som går längre än de minimiregler av arbetsmiljöskydd som skett på EU-nivå.

Redan innan direktivet om tryckbärande anordningar började gälla reglerades övervakningen av pannanläggningar i svensk rätt genom Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2002:1) om användning av trycksatta anordningar. Enligt 13 § i den numera upphävda föreskriften ställdes krav på kompetens hos de som övervakar pannanläggningar. Redan då skulle driftpersonalens förmåga att svara för säkerheten i en pannanläggning vara dokumenterad. Vidare ställdes krav på att personalen skulle

ha den utbildning och de instruktioner som behövdes för att en säker drift skulle kunna upprätthållas. Vid förändringar av anläggningens driftsätt skulle pannoperatörer instrueras.

I paragraf 4 i AFS 2017:3, som numera införlivar direktivet om arbetsutrustning, föreskrivs istället att arbetsgivaren ska se till att kompetensen hos minst en av de som deltar i övervakningen av en panna i klass A eller B ha bedömts överensstämma med kraven för pannoperatör i bilaga 2. Bedömningen ska vara utförd av ett certifieringsorgan. Arbetsgivaren ska dessutom se till att pannoperatören får de kompletterande kunskaper och färdigheter som drift av den specifika pannan kräver.

Skillnaden mellan de nya och gamla bestämmelser är alltså att kompetensen enligt de nya bestämmelserna ska vara bedömd av ett certifieringsorgan i enlighet med kraven i bilaga 2 i föreskriften.⁸ Där framgår också att kunskaperna ska redovisas genom ett teoretiskt prov vid certifiering av kompetensen.

1.2 Beskrivning av lösningar

Härunder följer beskrivning av de alternativa lösningar som vi identifierat:

1. Låta bestämmelserna om certifiering av pannoperatörer i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2017:3) om användning och kontroll av trycksatta anordningar träda i kraft den 1 december 2025.
2. Upphäva Bestämmelserna om certifiering av pannoperatörer och inte låta de nya bestämmelserna om certifiering av pannoperatörer i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2017:3) om användning och kontroll av trycksatta anordningar träda i kraft.
3. Återgå till de tidigare kompetenskraven som gällde för pannoperatörer innan AFS 2017:3 trädde i kraft. De tidigare kunskapskraven fanns i 13 § Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2002:1) om användning av trycksatta anordningar.
4. Ta fram ett helt nytt regelverk och nya kravnivåer för pannoperatörer

---

⁸ <https://www.av.se/globalassets/filer/publikationer/foreskrifter/anvandning-och-kontroll-av-trycksatta-anordningar-afs2017-3.pdf>

2. Bemyndiganden

Arbetsmiljöverkets bemyndigande att utfärda dessa föreskrifter återfinns i 18 § arbetsmiljölförordningen (1977:1166).

3. Föreskrifternas överensstämmelse med EU-anslutningen

Enligt artikel 9 punkt a) i direktivet om arbetsutrustning ställs krav på tillräcklig utbildning för hantering av utrustning. I direktivet om arbetsutrustning finns inte särskilda bestämmelser för just trycksatta anordningar.

Direktivet om arbetsutrustning är ett så kallat minimidirektiv, vilket innebär att nationella krav med mer långtgående skydd för arbetstagare är tillåtna. Föreskrifters certifieringskrav är ett exempel på en sådan bestämmelse, som går längre än de minimiregler av arbetsmiljöskydd som skett på EU-nivå. Kravet måste förstås fortfarande vara proportionerligt i EU-rättslig mening.⁹

Även andra EU-länder har valt att ställa specifika krav på pannoperatörers kunskaper.

3.1 Redovisning av lösningar från andra europeiska länder

Arbetsmiljöverket har via EU kommissionens yrkesinspektörskommitté (*Senior Labour Inspectors' Committee, SLIC*) begärt in information om hur andra EU-länder har ställt krav på pannoperatörers kunskaper.

Följande frågor ställdes:

1. Finns det i nationella bestämmelser krav på specialkunskaper eller utbildning för pannoperatörer?
2. Finns det krav på ett kunskapsprov eller andra procedurer för att certifiera en operatör?
3. Beror tillämpningen av kraven på en effektgräns (kW) för utrustningen i din medlemsstat?
4. Är kraven kopplade till en europeisk standard? Ja/Nej.

---

⁹ Fri rörlighet för varor inom EU- regler, begrepp och procedurer, Kommerskollegium, 2015, andra upplagan; ISBN: 978-91-86575-84-7.

5. I fall ja, vilka standard(er)?¹⁰

Sammanfattningsvis redovisas nedan hur de nordiska länderna valt att ställa krav:

- Norge ställer krav på operatörskompetens för de som sköter pannor med en effekt under 0,5MW genom utbildning och instruktioner av leverantör eller företag ackrediterat genom EN-ISO 17024. För pannoperatörer som sköter pannor med en effekt över 0,5MW ställs krav på 2 års erfarenhet som pannoperatör samt avlagd examen från anordnad pannoperatörskurs av verksamhet ackrediterad enligt EN-ISO 17024.
- I Danmark får arbete med pannor i kontrollklass A (eller B) endast utföras av personer som innehar utökad pannvaktarcertifikat eller har utbildning och erfarenhet motsvarande detta. Detta framgår av arbetarskyddsförordningens utbildningar, när certifikat krävs, och vilka behörigheter som krävs vara i besittning innan ett certifikat kan utfärdas.
- I Finland behöver driftsövervakare för vissa pannanläggningar utöver tillräcklig sakkunskap också ha ett kompetensbrev. Ett kompetensbrev krävs om de ång- eller hetvattenpannor som finns i en pannanläggning och som ska registreras har en:
  - sammanlagt effekt på mer än 1 MW, eller
  - ett största tillåtna driftstryck på mer än 10 bar.Det finns fem olika nivåer för kompetensbrev från maskinskötarbrev B till övermaskinmästarbrev. Det behörighetsbrev som krävs beräknas utifrån pannornas tryck och effekt. Som övervakare i reserv kan utses en person som har en kompetens som är en klass lägre. Detsamma gäller också pannanläggningar som endast har hetvattenpannor

Vi kan konstatera att de nordiska länderna har mer långtgående krav än de som direkt framgår av direktivet om arbetsutrustning. Det svenska regleringsalternativet att ställa

---

¹⁰ 1. Are there in your national provisions requirements for special skills or education for boiler operators?

2. Do you have requirements for an examination or other procedures in order to certify an operator?

3. Are application of requirements depending on a limit in effect (kW) of the equipment in your Member State?

4. Are the requirements linked to a European standard? Yes/no.

In case yes, which standard(s) ?

krav på ackrediterad certifiering för pannoperatörer framstår inte som orimligt i jämförelse med grannländernas lösningar.

Sammanställningen av svaren har diarieförts med nummer 2022/029210-11

4. Vilka som berörs av regleringen

De som berörs av bestämmelserna är företagen som behöver certifiera pannoperatörer samt certifieringsorganen. Kravet på utbildning är inte ett nytt krav, utan fanns redan innan. Därför redovisas inte utbildningsföretagen.

4.1 Pannoperatörer

Pannoperatörer finns i både små och stora företag, alltifrån bostadsrättsföreningar, lantbrukare och handelsträdgårdar till stora värmeverk. Det finns ingen statistik på antalet pannoperatörer eller uppgifter om huruvida de är anställda eller egna företagare.¹¹ I konsekvensutredningen (2014/101839) till AFS 2017:3 uppskattades antalet pannor i klass A och B till 14 500 stycken. Föreskriften ställer krav på certifiering av operatörer som sköter pannor. Minst en av de som deltar i övervakningen ska vara certifierad. En operatör kan dock bevaka flera pannor, vilket gör att det är svårt att uppskatta det exakta antalet pannoperatörer som behöver certifieras.

Något förenklad delas pannorna i AFS 2017:3 i klass A och B. Pannoperatörer delas i kategorier 1, 2, 3 och 4. Pannoperatörer i kategori 1 övervakar pannor i klass A som kan lagra energi i farlig mängd. Pannoperatörer i kategori 2 övervakar pannor i klass B som kan lagra energi i farlig mängd. Pannoperatörer i kategori 3 övervakar övriga pannor i klass A och kategori 4 övervakar pannor i klass B.

Certifikatet utfärdas i ovanstående fyra kategorier 1, 2, 3 och 4.

Arbetsmiljöverket har gjort en sammanställning av de operatörer som redan utbildats och certifierats trots att kraven på pannoperatörer i AFS 2017:3 ännu inte trätt i kraft. Uppgifterna kommer från certifieringsorganen.¹²

---

¹¹ Varken den officiella statistiken (SCB) eller branschorganisationer eller certifieringsorganen har uppgifter om antalet pannoperatörer eller om pannoperatörerna är anställda eller egenföretagare.

¹² KIWA, Dekra, RISE, P&L Nordic

4.1.1. Antalet utfärdade certifikat av certifieringsorganen

Enligt de uppgifter som kommit till Arbetsmiljöverket har de certifikat som utfärdats hittills följande fördelning:

Antal certifikat

Kategori*	Antal cert.	Andel tot.	Andel godkända vid första prov
Kat 1	4 218	74 %	56,4 %
Kat 2	544	9,5 %	54,5 %
Kat 3	592	10 %	63,1 %
Kat 4	360	6,5 %	67,7 %
Total	5714	100 %	-

*certifikat utfärdas i fyra olika kategorierna som följer bilaga 2 i AFS 2017:3 och motsvarar pannor i klass A och B.

Det finns alltså sammanlagt 5 714 pannoperatörer som har certifierats av certifieringsorganen i enlighet med kraven i AFS 2017:3 6 kap 4§. Bestämmelserna har inte börjat gälla ännu, vilket betyder att antalet pannoperatörer som skulle behöva certifiering om de aktuella bestämmelserna trädde ikraft är uppskattningsvis högre. Enligt den ursprungliga konsekvensutredningen uppskattades antalet pannoperatörer till 14 500. Det skulle innebära att cirka 60 procent av pannoperatörerna fortfarande saknar certifiering. Siffran är dock såsom redan angivits enbart en uppskattning.

4.2. Certifieringsorganen

Det finns sammanlagt fyra ackrediterade certifieringsorgan för pannoperatörer i Sverige. Samtliga är ackrediterade av Swedac¹³, som är ett nationellt ackrediteringsorgan:

- KIWA¹⁴
- DEKRA Industrial AB¹⁵
- P&L Nordic AB¹⁶, och
- RISE¹⁷

¹³ <https://www.swedac.se/om-swedac/>

¹⁴ <https://www.kiwa.com/se/sv/om-kiwa/>

¹⁵ https://dekra-industrial.se/sv?gclid=EAIaIQobChMIitbl-NOTggMVNIpoCR3iDCXCEAAAYASAAEgLdsPD_BwE

¹⁶ <https://pol.se/>

¹⁷ <https://www.ri.se/sv>

Swedac är nationellt ackrediteringsorgan för teknisk kontroll. De ackrediterar certifieringsorganen som avser att utföra provskrivning för certifikat av pannoperatörer. Swedac säkerställer att den tekniska kravnivån blir likställd mellan de olika certifieringsorganen enligt standard SS-EN 17024. Swedac är en statlig myndighet.

5. Beskrivning av förslaget och dess konsekvenser

Arbetsmiljöverket föreslår att både upphäva de nya bestämmelserna om ackrediterad certifiering av pannoperatörer enligt 6 kap 4§ i AFS 2017:3 men som ännu inte trätt i kraft (alternativ lösning nummer 2) samt återinföra de tidigare bestämmelserna som gällde före ikraftträdandet av AFS 2017:3 (alternativ lösning nummer 3) med motivering att den lösningen är den mest proportionerliga. Konsekvenserna av samtliga lösningar redovisas nedan.

Arbetsmiljöverkets förslag innebär därför att föreskriva att 6 kap. 4§ i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (2017:3) om användning och kontroll av trycksatta anordningar ska ha följande lydelse:

Arbetsmiljöverket föreslår därför att föreskriva "arbetsgivaren ska se till att pannoperatören har de dokumenterade teoretiska och praktiska kunskaper som behövs för att överoaka pannor i klass A eller B på ett säkert sätt. Pannoperatören ska ha tillgång till aktuella driftsinstruktioner om anläggningen".

Innehållet i paragrafen stämmer överens med tidigare reglering men språket har moderniserats.

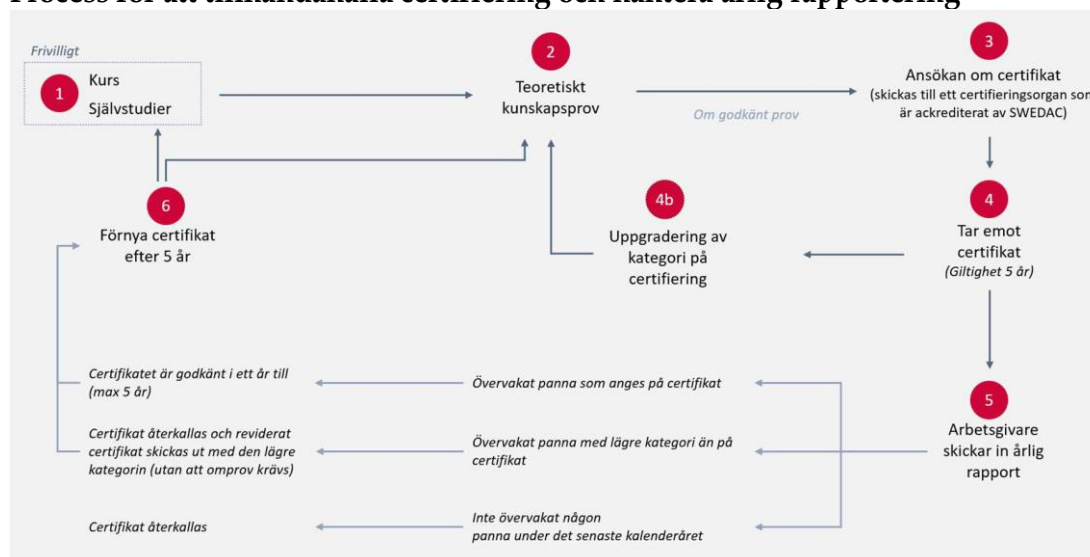
Nedan redovisas konsekvenser för de olika alternativen.

5.1. Alternativ 1 – låta kraven om ackrediterad certifiering träda ikraft

Alternativ ett är att låta bestämmelserna om certifiering av pannoperatörer i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2017:3) om användning och kontroll av trycksatta anordningar träda i kraft.

Trinova Consulting AB har på uppdrag av Näringslivets Regelnämnd (NNR) gjort en studie avseende de kostnader som uppstår för företag vid certifiering av pannoperatörer.¹⁸ Studien baseras på en så kallad standardkostnadsmodell, som går ut på att kartlägga processen för hur företagen arbetar, samt uppskatta vilka resurser som uppstår för att följa bestämmelserna, genom kvalitativa intervjuer.

Process för att tillhandahålla certifiering och hantera årlig rapportering

Källa: Trinova Consulting

Vi finner ingen orsak att ifrågasätta processen som Trinova tagit fram. Däremot visar inte studien hur kostnaderna faktiskt beräknats. I graf 1 anges en initial kostnad på 34 483 kronor, men det anges inte hur kostnaden tagits fram. I kostnader har också inräknats kostnaden för själva utbildningen, vilket inte är något nytt krav i AFS 2017:3, kunskapskravet fanns redan före AFS 2017:3 trädde i kraft. Den sammanlagda kostanden har beräknats till 2,37 miljarder kronor för en femårsperiod.

¹⁸ Arbetsmiljöverkets diarienummer: 2022/029210-10

5.1.1. Sammanställning av kostnader

Arbetsmiljöverket har sammanställt kostnader som finns tillgängliga för certifiering av pannoperatörer.

Kostnader för pannoperatörers arbetsgivare

En pannoperatör behöver enligt AFS 2017:3 göra ett certifieringsprov som gäller i 5 år efter godkännandet.

Tabell: Kostnad för en femårsperiod för certifiering av pannoperatörer

	Kostnad i kronor
Kostnad certifieringsprov som gäller fem år	4500
Lönekostnad halvdag	2000
Avgift för årlig rapportering x 5	5000
Arbetstid för administration av årlig rapportering halvdag x 5	10 000
Summa	21 500

Källa: Certifieringsorganen

Enligt certifieringsorganen kostar certifieringsprovet 4 500 kronor. Provet tar en halvdag att genomföra, vilket uppskattas leda till en lönekostnad om 2 000 kronor. Den årliga rapporteringen till certifieringsorganen kostar 1 000 kronor i avgift och tar ca en halv dag att administrera till en uppskattad lönekostnad om 2 000 kronor. Under en femårsperiod betyder det 5 000 respektive 10 000 kronor i genomförandet av prov samt administration. Den sammanlagda kostnaden för certifiering per företag är ca 21 500 kronor för en femårsperiod.

Eftersom ungefär hälften av kursdeltagarna misslyckas och får skriva ett omprov, uppstår en ytterligare kostnad för dessa om $(4\,500 + 2\,000) = 6\,500$ kronor. Den sammanlagda kostnaden för en femårsperiod för företag som behöver bekosta ett omprov blir då 28 000 kronor.

Den sammanlagda kostnaden för berörda företag tillsammans under en femårsperiod blir följande:

För företag som inte behöver göra omprov (cirka 50 %) $7\,250$ (antalet pannoperatörer) x 21 500 kronor = 155 875 000 kronor för en femårsperiod.

För företag som behöver bekosta ett omprov (cirka 50 %), blir kostnaden $7250 \times 28\,000$ kronor = 203 000 000 kronor.

Den sammanlagda kostnaden för alla företag blir (155 875 000 kronor + 203 000 000 kronor) = 358 875 000 kronor. Summan kan avrundas till 359 miljoner kronor.

Den årliga kostnaden för alla företag räknas uppåt till cirka 72 miljoner kronor (358 875 000 miljoner kronor delat med 5 (år) = 71 775 000 kronor).

5 714 pannoperatörer har blivit certifierade. Den sammanlagda kostnaden för dessa är cirka 123 miljoner ($5\,714 \times 21\,500$ kronor = 122 851 000 kronor). Om vi antar att hälften av dessa behövt göra ett omprov, har en ytterligare kostnad på 6500 kronor uppstått för hälften av företagen. Den sammanlagda ytterligare kostanden blir då 18 570 500 kronor. Det betyder att sammanlagda kostnaden för certifiering som redan uppstått är 141 441 500 kronor.

Branschorganisationen Swetic (*Swedish Association for Testing Inspection and Certification*) gjorde en egen kostnadsberäkning för certifiering av pannoperatörer (diarienummer 2023/034763) som pekar på att certifieringskostnaden uppgår till mindre än 10 000 kronor för en 5-årsperiod. Siffran skiljer sig från den som Arbetsmiljöverket räknat fram baserat på kostnader från certifieringsorganen. Swetic har inte uppgett hur beräkningen har tagits fram.

Kostnader för certifieringsorganen

Vi har frågat samtliga fyra certifieringsorgan vilka kostnader de haft för att skapa en organisation för certifiering av pannoperatörer och deras årliga kostnad för certifiering. Enbart två av de fyra certifieringsorganen har återkommit med uppskattade kostnader. I den kommunikation vi haft med certifieringsorganen kan vi dra slutsatsen att den initiala kostnaden för uppbyggnaden av organisationen samt att ackrediteringskostnaden varierar beroende på storlek och omfattning. Den initiala kostnaden ligger runt 120 000 kronor och den årliga kostnaden runt 60 000 kronor. Med hänsyn till antalet certifikat som utfärdats och intäkterna för dessa, kan det antas att dessa kostnader blivit täckta genom de avgifter som företagen betalat.

Antalet berörda arbetstillfällen knutna till certifieringsprocessen är en till två heltidstjänster för respektive certifieringsorgan.

De synpunkter som inkommit har pekat på att man anser att det är för svårt och dyrt att klara av certifieringsprovet även om man har en lång praktisk erfarenhet av att operera pannanläggningar. Om operatören tvingas skriva om certifieringsprovet flera gånger, blir det kostsamt för arbetsgivaren. Sammantaget gör det att det finns fog för att förändra föreskriften om övervakning av pannanläggningar på det sätt som konsekvensutredningen föreslår.

5.2. Alternativ 2 – upphäva bestämmelserna om certifiering av pannoperatörer

En alternativ lösning skulle vara att Arbetsmiljöverket upphäver kraven om ackrediterad certifiering, så att de inte träder i kraft 1 december 2025, utan att ersätta med andra krav. Ett sådant alternativ skulle innebära att det inte finns några specifika krav på pannoperatörer, utan 3 kap. 3 § Arbetsmiljölagen skulle tillämpas direkt.

5.2.1. Olycksstatistik

Statistiken över tillbud och olyckor som involverar pannanläggningar visar att antalet tillbud och olyckor i pannanläggningar som rapporterats till Arbetsmiljöverket under åren 2012–2022 varierar. För 2023 kan vi redovisa endast anmälningar som inkommit till oss under det första halvåret.

Tillbud och olyckor i pannanläggningar som beror på andra faktorer t.ex. lyft av utrustning till pannanläggning har filterats bort för att enbart visa händelser som kunnat förutses eller förebyggas med certifikat.

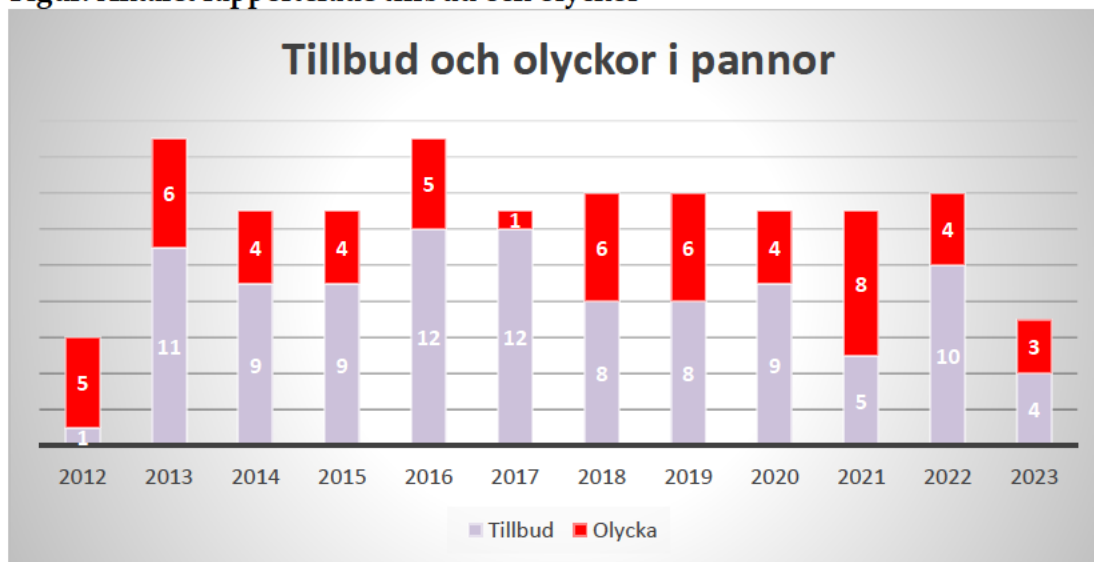
Antalet rapporterade tillbud och olyckor i pannanläggningar

Tabell: Antalet rapporterade olyckor.

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tillbud	1	11	9	9	12	12	8	8	9	5	10	4
Olycka	5	6	4	4	5	1	6	6	4	8	4	3

Källa: Arbetsmiljöverket

Figur: Antalet rapporterade tillbud och olyckor

Källa: Arbetsmiljöverket

Statistiken över olyckor i pannor har varierat under åren, från sex anmälningar år 2012 till som högst 17 anmälningar år 2016. Fram till juni månad år 2023 kan vi se att det kommit in sju anmälningar till Arbetsmiljöverket. Arbetsmiljöverket anser att perioden är för kort för att dra några säkra slutsatser kring årets resultat och vad de certifieringsregler som skulle träda ikraft kan ha haft för inverkan. Arbetsmiljöverket bedömer dock att en lösning där det inte finns några specifika krav på pannoperatörers kunskaper skulle vara en sänkning av skyddsnivån, som skulle kunna innebära en gradvis urholkning av kunskaper och en försämrad säkerhet för operatörer och andra som eventuellt skulle kunna drabbas av en pannolycka.

5.3. Alternativ 3 - låta bestämmelser som gällde för pannoperatörer innan AFS 2017:3 fortsätta att gälla

Ett alternativ är att låta bestämmelser som gällde för pannoperatörer innan AFS 2017:3 fortsätta att gälla. Det innebär en återgång till den kravnivå som gällde enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2002:1) om användning av trycksatta anordningar. Enligt 13 § i den numera upphävda föreskriften ställdes krav på kompetens hos de som övervakar pannanläggningar. Enligt bestämmelsen skulle driftpersonalens förmåga att svara för säkerheten i en pannanläggning vara dokumenterad. Vidare ställdes krav på att personalen skulle ha den utbildning och de instruktioner som behövdes för att en säker drift skulle kunna upprätthållas. Vid förändringar av anläggningens driftsätt skulle pannoperatörer instrueras.

"Driftpersonalens förmåga att svara för säkerheten i en pannanläggning ska vara dokumenterad. Personalen ska ha den utbildning och de instruktioner som behövs för att en säker drift ska kunna upprätthållas. Personalen ska alltid instrueras då förändringar i anläggningens driftsätt förutses medföra förändrade driftsrutiner."

Det här alternativet skulle innebära att vi går tillbaka till de tidigare gällande krav som bland annat innebär att det ställs kunskapskrav på alla pannoperatörer och inte enbart en av de som övervakar pannorna såsom den nya regleringen är formulerad.

5.4. Alternativ 4 - skapa ett nytt regelverk.

Arbetsmiljöverket har ett flertal gånger flyttat fram datumet för ikraftträdande av kraven på ackrediterad certifiering av pannoperatörer, vilket vi förstår har skapat ovisshet för både certifieringsorganen och för företagen. Arbetsmiljöverket anser att det är viktigt att skapa förutsägbarhet på arbetsmarknaden. Därför bedömer vi att det inte är lämpligt att starta ett föreskriftsarbete för ett helt nytt regelverk i nuläget.

5.5. Det föreslagna regleringsalternativet

Arbetsmiljöverket föreslår både att upphäva de nya bestämmelserna om ackrediterad certifiering av pannoperatörer enligt AFS 2017:3 6 kap. 4§ (som ännu inte trätt i kraft) och att återinföra de tidigare bestämmelserna som gällde före ikraftträdandet av AFS 2017:3. Förslaget innebär alltså att vi väljer de alternativa lösningarna 2 och 3 ovan, med motiveringen att den lösningen är den mest proportionerliga.

Såsom vi redovisat ovan, har de nya kraven på ackrediterad certifiering inneburit kostnader för företagen som följt bestämmelserna. Konsekvensen av att de nya bestämmelserna inte kommer att träda i kraft innebär därför en konkurrensnackdel för de företag som redan certifierat sina pannoperatörer eftersom dessa haft kostnader som de andra inte haft. Däremot har de företag som redan certifierat sina pannoperatörer personal med ökad förmåga att säkerställa att säker drift kan upprätthållas.

Förslaget får en proportionellt sett större positiv effekt på de mindre företagen under förutsättning att de inte hunnit certifiera sina pannoperatörer.

Förslaget innebär också kostnader för certifieringsorganen eftersom de startat verksamheter för certifiering av pannoperatörer som inte kommer att krävas framöver. Eftersom kravet på kunskap fortsätter att gälla såsom innan, har företagen möjlighet att fortsätta använda de utbildningar som skapats.

Samtidigt finns det även konkurrensfördelar för de pannoperatörer som personcertifierats då de har intyg för sina kunskaper och torde vara mer efterfrågade på arbetsmarknaden.

Arbetsmiljöverket ser inte att förslaget får någon ytterligare påverkan än den vi beskrivit om kostnader.

6. Tidpunkten för ikraftträdande

Vi ser inget behov att ta någon särskild hänsyn till fastställandet av tidpunkt för ikraftträdande.

7. Informationsinsatser

Arbetsmiljöverket har under arbetets gång haft kontinuerlig dialog med arbetsmarknadens parter, certifieringsorganen och övriga intressenter. Informationen om ändringsföreskriften kommuniceras till alla intressenter och på av.se.

Sammanfattning

Arbetsmiljöverket har efter att ha gjort en sammanvägd bedömning av de kontakter vi haft med arbetsmarknadens parter, branschorganisationer och andra intressenter beslutat att se över bestämmelserna om ackrediterad certifiering av pannoperatörer.

Syftet med Arbetsmiljöverkets bestämmelser om ackrediterad certifiering var att förenkla för företagen så att det skulle bli tydligare vilken dokumentation av kunskap som krävdes. De nya bestämmelserna var också avsedda att förenkla Arbetsmiljöverkets bedömning vid inspektion och leda till att det skulle finnas en tydlig och enhetlig kunskapsnivå bland yrkesverksamma pannoperatörer i Sverige. Samtidigt begränsades utbildningskravet till att gälla enbart en av de pannoperatörer som övervakar istället för att alla pannoperatörer skulle behöva genomgå en certifiering.

Arbetsmiljöverkets nya konsekvensutredning indikerar att det blivit dyrare att certifiera pannoperatörer än vad Arbetsmiljöverkets ursprungliga utredning om konsekvenser redovisat. Dessutom indikerar uppgifter från certifieringsorganen att ungefär hälften av pannoperatörerna klarar certifieringsprovet vid första försöket.

Arbetsmiljöverket har bedömt att bestämmelserna lett till att certifieringen i praktiken blivit alltför kostsam. Därför föreslår Arbetsmiljöverket att ändra på bestämmelsen till att istället ställa krav på att arbetsgivaren ska se till att pannoperatörer har den utbildning som behövs för att operera pannor på ett säkert sätt. Kunskapen ska var dokumenterad och personalen ska alltid ha aktuella driftsinstruktioner om anläggningen. Kravet är alltså samma som gällde innan de nya bestämmelserna om ackrediterad certifiering av pannoperatörer togs fram. Det är viktigt att uppmärksamma att kravet gäller för alla pannoperatörer som övervakar pannor i klass A eller B.

Arbetsmiljöverket föreslår därför att inte låta de nya bestämmelserna om övervakning av pannor träda i kraft och att låta kraven som gällde innan fortsätta att gälla.

Arbetsmiljöverket föreslår att föreskriva ”Arbetsgivaren ska se till att pannoperatören har de dokumenterade teoretiska och praktiska kunskaper som behövs för att övervaka pannor i klass A eller B på ett säkert sätt. Pannoperatören ska ha tillgång till aktuella driftsinstruktioner om anläggningen”.

Konsekvensen av förslaget till ändringsföreskrifter till Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2017:3) om användning och kontroll av trycksatta anordningar innebär att den redan uppstådda sammanlagda kostnaden för företag som redan

certifierat sina operatörer har blivit ca. 141 miljoner kronor. Kostnaden har redan uppstått, vilket betyder att den ändring som Arbetsmiljöverket nu föreslår, inte föranleder ytterligare kostnader.

Förslaget påverkar även certifieringsorganens verksamhet genom att den organisation som skapats för certifiering av pannoperatörer inte längre behövs. Arbetsmiljöverket bedömer att det påverkar certifieringsorganens lönsamhet och att det kan finnas behov av omorganisering av verksamheten. Arbetsmiljöverket bedömer emellertid också att det kan finnas fortsatt efterfrågan på certifiering på frivillig basis. Företagen kan ändå välja att certifiera sina operatörer genom organen trots att det inte finns krav på ackrediterad certifiering i föreskrifterna eftersom kravet på både utbildning och dokumenterade kunskaper kvarstår.